

GŁOS LUBAWSKI

POLSKO-KATOLICKA GAZETA BEZPARTYJNA NA POWIAT LUBAWSKI I OKOLICE

Wychodzi trzy razy tygodniowo: we wtorek, czwartek i sobotę.

Przedpłata: miesięczna wynosi 80 groszy z doręczeniem 1 złoty, kwartalna wynosi 2,40 zł. z doręczeniem 3,00 zł.

W wypadkach nieprzewidzianych spowodowanych siłą wyższą (przeszkód w zakładzie, złożenia pracy i t.p.) abonent nie ma prawa żądania niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia: za ogłoszenie od wiersza 1 mm. na str. 6-lin. 15 gr. na str. 2-lin. 50 gr., ogłoszenia drobne słowo 20 gr.

Za ogłoszenia redakcja nie odpowiada.

Telefon Nr. 59. Konto czekowe P. K. O. Nr. 145266.

Wzrostkami drukarni B. Miłoszewskiego w Nowemście n. Drw.

Rok III.

Nowemiasto n. Drwęcą, czwartek dnia 10 września 1936 r.

Nr. 105

Jaki jest cel

ucisku Polaków w Czechosłowacji?

Znowu Czechosłowacja zainscenizowała widowisko „procesu“, który ma za cel okazać światu, że przeszło 150 tysięcznej rzeszy Polaków, mieszkających w Czechosłowacji, bynajmniej żadna krzywda się nie dzieje, natomiast wprost przeciwnie to właśnie mniejszość polska godzi w interesy państwa czechosłowackiego, knuje straszne zamysły, dopuszcza się aktów sabotażu i t. d.

Taki proces toczy się właśnie przed sądem w Morawskiej Ostrawie.

Nie wchodźmy w tej chwili w tło tego ostatniego „procesu“, chociaż bardzo kuszące byłoby i bardzo zresztą łatwo wykazanie całej bezzasadności aktu oskarżenia, zdemaskowanie trików i fint, jakich użyto, aby na ławie oskarżonych posadzić ludzi Bogu ducha winnych...

Zajmijmy się raczej zagadnieniem zasadniczym stosunku Czechosłowacji do polskiej mniejszości. Zajmijmy się tem, spokojnie, bez krzyków roznamiętnienia, pozwalając przemawiać tylko względem rozumowym, tylko zdrowemu sensowi.

Z czego składa się Czechosłowacja? Jaki jest skład jej ludności? Na około 15 milionów mieszkańców państwa reprezentują Czesi wraz ze Słowakami tylko 8 i pół miliona ludzi. Reszta — to mniejszości narodowe o znacznej rozpiętości sił. A więc żyje w Czechosłowacji przeszło 3 i pół miliona Niemców, niemal milion Węgrów, przeszło pół miliona Rusinów, przeszło 150.000 Polaków.

Poza 200 tysiącami żydów, rozproszonych po całym państwie, wszystkie te mniejszości żyją w zwartych grupach. Niemcy, Węgrzy, Rusini, Polacy, zajmują ściśle odgraniczone tereny, mają nietylko swą dawną tradycję, ale również i głębokie uświadomienie swej odrębności narodowej, swe środowiska i organizacje społeczne, kulturalne itd.

I cóż widzimy?

Cała siła nacisku w kierunku „czechizacji“ idzie w kierunku najmniejszego odcinka, najslabszego ilościowo terenu mniejszościowego, t. j. ludności polskiej...

Za 3 i pół milionami Niemców stoi Berlin, grupa Henloina, reprezentująca w Czechosłowacji ideologię niemieckiego narodowego-socjalizmu, która skupiła przeważającą większość mniejszości niemieckiej w Czechosłowacji i zdołała odnieść zwycięstwo przy wyborach parlamentarnych. Z tem Czesi się liczą, bez względu na to, że przeciw podstawy ideowe tej grupy są bardzo dalekie od uznania prymatu narodu czeskiego...

Ale ze stosunkowo niewielkim odsetkiem ludności Czechosłowacji, jaki reprezentuje mniejszość polska — nie tylko Czesi się nie liczą, ale właśnie tu okazać chcą całą moc pięści, tu koncentrują cały wysiłek, by wynarodowić garść ludności, zachowującej się pod każdym względem lojalnie, ludności, składającej się nie z wielkich obszarników i fabrykantów, a z biednych górników i małorolnych włościan.

Do czego to ma prowadzić? Jaki jest — by użyć niemieckiego terminu — „Zweck der Uebung“ tej właśnie prasy, wywieranej na najslabszym odcinku mniejszościowym? Czyżby faktycznie istnienie i kultywowanie narodowej odrębności, pielęgnowanie rodzinnego języka i zachowanie wiary religijnej przez 150 tysięcy lojalnych obywateli w 15-miljonowym państwie mogło być dla tego państwa groźne? Groźniejsze niż odrębność narodowa 3 i pół miliona Niemców, czy miliona Węgrów?

Sensu tej śruby czechizacyjnej, tego ucisku i tych szykan, stosowanych wobec 150 tysięcy Polaków — doprawdy trudno się dopatrzeć.

Czyżby jednak poprzez tę politykę ucisku polskiej mniejszości Czechosłowacja zmierzała do innego celu? Czyżby sądziła, że ta właśnie metoda zmusi Polskę do dostosowania swego

Zwycięski lot przez Atlantyk.

NOWY JORK. Lotniczka angielska Beryl Markham przeleciała wczoraj samotnie Atlantyk z Anglii do Kanady.

Angielka zamierzała osiągnąć Nowy Jork, nie starczyło jej jednak benzyny i wylądowała przymusowo koło Cap Breton w Nowej Szkocji.

Pani Markham zawiadomiła telefonicznie oddział Aeroklubu Cap Breton, że samolot jej jest całkowicie zniszczony, zaś ona sama odniosła parę nieznacznych kontuzji.

— Pogoda była fatalna — oświadczyła pani Markham po wylądowaniu — i z powodu złej widzialności musiałam lecieć niemal na oślep, orientując się jedynie przy pomocy busoli. Ponieważ zapasy benzyny zmniejszyły się, chciałam wylądować już w Harbour-Grace na Nowej Zelandii lecz przeszkodziła mi mgła. Leciałam więc dalej dopóki starczyło benzyny. Gdy lądowałam w pobliżu Cap. Breton, nie miałam już zupełnie paliwa.

Pani Markham odniosła wielki triumf. Jest ona pierwszą kobietą, która przeleciała Atlantyk Północny ze wschodu na zachód t. j. od brzegów europejskich do amerykańskich. Prze-

lot na tej trasie jest znacznie trudniejszy niż w kierunku odwrotnym ze względu na przeciwną wiatr.

Triumf jej jest tym większy, że leciała samotnie w bardzo niesprzyjających warunkach.

Księża polscy z Ameryki na Jasnej Górze.

Do Częstochowy przybyła wycieczka 25 księży i kleryków polskich ze stanów Zjednoczonych i Kanady.

Kierownikiem wycieczki jest ks. Kolbuch, prowincjał ks. ks. Saletynów w Polsce.

Gości w imieniu ludności miasta i magistratu powitał na dworcu wiceprezydent inż. Henszel.

Po wysłuchaniu mszy św. w kaplicy Cudownego Obrazu Matki Boskiej i zwiedzeniu skarbcza oraz całego klasztoru, księża złożyli wizytę J.E. ks. biskupowi Kubinie.

Wieczorem udali się w dalszą drogę do Krakowa.

Waldemaras prosi o ułaskawienie.

W związku ze zbliżającym się świętem narodowym, na ręce prezydenta Republiki wpłynęło około 500 podań o ułaskawienie skazańców politycznych. M. in. wpłynęło też podanie Waldemarasa. Waldemarasa po ewentualnym ułaskawieniu, zamierza opuścić Litwę.

Odkopany skarb pod Kolbuszową.

W lesie Turzy pod Kolbuszową podczas wydobywania pniaków drzewnych natrafiono na drewnianą szkatułkę pełną srebrnych monet.

Skrzynka z pieniędzmi znajduje się na razie u dyrektora lasów p. Franciszka Dudka.

ków z sąsiadami. Żadnych Polska wobec niko- go agresywnych zamiarów nie żywi.

Niema też u nas ani odrobiny zawiści i nienawiści w stosunku do narodu czeskiego. Wręcz przeciwnie: jest dla niego szacunek, jest zrozumienie dla poczucia narodowego, dla talentów organizacyjnych, dla pracowitości i skrzętności. Nie mieszamy się też absolutnie w sprawy wewnętrzne Czechosłowacji, uznajemy w całej pełni jej prawa i cieszymy się jej rozwojem.

Ale że dopuścić nie możemy do tego, aby cała siła prądu czechizacyjnego spadła właśnie na naszych rodaków, aby drogą małostkowych szykan, ucisku administracyjnego, szkolnego i religijnego, zatruwano życie Polakom za Olzą — to jest chyba jasne.

Jest to obowiązek wielkiego państwa i wielkiego narodu.

Województwa zachodnie skupione wokół osoby Wodza Naczelnego.

W pałacu Działyńskich w Poznaniu odbyło się wczoraj zebranie polityczne ze współdziałaniem posłów i senatorów parlamentarnej grupy działaczy społecznych, połączone ze zjazdem „frontu demokratycznego“ i działaczy społecznych z województw: poznańskiego, pomorskiego i śląskiego.

Referaty wygłosili: marszałek sejmiku śląskiego Grzesik, który omówił sytuację wewnątrz-polityczną, b. pos. Zdzisław Lechnicki z Lubelskiego, który naświetlił stosunki gospodarcze oraz pos. Leon Surzyński z Poznania na temat polityki zagranicznej.

Zebranie zgromadziło kilkaset osób.

W wyniku dyskusji uchwalono obszerną rezolucję, w której zebrani stwierdzają konieczność skupienia wszystkich sił narodu wokół osoby Naczelnego Wodza gen. Smigłego-Rydzka i ścisłego współpracowania z nim na utrwaleniu mocarstwowego stanowiska Polski.

kursu polityki zagranicznej do życzeń Pragi? Ze względu na byt 150 tysięcy Polaków w Czechosłowacji Polska będzie prowadziła taką politykę, jaką jej dyktuje nie własna racja stanu?

Trzeba stanowczo rozproszyć takie poglądy.

Cóż więc osiąga Czechosłowacja przez politykę ucisku i szykan wobec mniejszości polskiej za Olzą? Wynaradawianie tej mniejszości absolutnie nie wpływa na wewnętrzny układ sił w państwie, bo ta jest zbyt nieliczna w stosunku do wielkich bloków mniejszościowych, jakie reprezentują Niemcy, Węgrzy i Rusini w Czechosłowacji. A próba nacisku na polską politykę zagraniczną poprzez ucisk Polaków za Olzą jest fikcją i utudą.

Czegoż więc chcą się dopytać Czesi swą metodą ucisku i prześladowań!

Polska wiedzie politykę na wskroś pokojową. Nie tylko w słowach ale i w czynie. Polska wielki wysiłek wkłada w normalizację swych stosun-

Siódmy batalion łączności w Poznaniu obchodził swoje dziesięciolecie, przyczem na dziedzińcu cytadeli odbyło się uroczyste nabożeństwo.

Wódz naczelny opuścił Paryż.

Pomoc finansowa Francji dla Polski zapewniona w nowozawartym układzie.

PARYŻ. Po tygodniowym pobycie we Francji Wódz Naczelny, owacyjnie żegnany opuścił w niedzielę wieczorem Paryż, udając się w drogę powrotną do kraju.

W ostatnim dniu wizyty Wódz Naczelny przyjmowany był śniadaniem przez Prezydenta Republiki Lebruna.

Z okazji tego śniadania parafowane zostało porozumienie, ustalające formę i warunki praktycznej współpracy technicznej i finansowej, mającej na celu ożywienie sojuszu polsko-francuskiego.

Gen. Smigły Rydz przed swym odjazdem udzielił prasie francuskiej za pośrednictwem agencji Havasa następującego oświadczenia:

„W chwili gdy powracam do Polski chciałem wyrazić uczucia które wzbudziło we mnie serdeczne i przyjazne przyjęcie, jakiego doznałem we Francji zarówno ze strony rządu jak i ludności we wszystkich miastach i miejscowościach, które odwiedziłem: w Paryżu, Nancy, Strasburgu, Metz, Reims i tylu innych.

W czasie mego pobytu na pięknej ziemi francuskiej przebywałem stale w atmosferze sympatii i przyjaźni, najbardziej wzruszyły mnie dowody serdecznego uczucia dla armii polskiej okazywane mi na każdym kroku, ileżroć znalazłem się w obecności przedstawicieli armii francuskiej.

Jestem bardzo wdzięczny gen. Gamelin, dzięki któremu byłem obecny na manewrach i zwiędziłem szereg ważnych ośrodków wojskowych. Wyniosłem stamtąd wrażenia najbardziej dodatnie, a także szczerze uznanie dla doskonałości pracy dowódców oraz dla znakomitej postawy wojska. Skłoniłem się przed waszymi sławnymi pomnikami, które upamiętniają bohaterstwo i wzniosłe poświęcenia. Odwiedziłem mogiły żołnierzy polskich, poległych na polu chwały za ideał ojczyzny i wolności. Zachowałem o tem głębokie i wzruszające wspomnienie.

Podczas tych ośmiu dni miałem z gen. Gamelin, wódzem armii francuskiej, stałą pożyteczną i pełną zaufania wymianę myśli.

Rozmowy paryskie dają jaknajlepsze rezultaty.

PARYŻ. Wizyta gen. Smigłego Rydza we Francji została zakończona. W chwili po wyjeździe należy stwierdzić, że wizyta gen. Smigłego-Rydza we Francji odniosła pełny sukces. Osobisty kontakt gen. Smigłego-Rydza z szefem i członkami rządu francuskiego oraz naczelnym powództwem armii francuskiej pozwoli na stwierdzenie niekwestjonowanej dotąd nigdy w Polsce trwałości sojuszu polsko-francuskiego oraz dalszej współpracy polsko-francuskiej na podstawie umowy sprzymierzeńczej.

Gen. Smigły-Rydz prowadził osobiście wszystkie rozmowy decydujące, uczestnicząc w nich często do późnej nocy. Silna decyzja Naczelnego Wodza, oparta na świadomości celów, poczucia rzeczywistości i właściwej oceny sytuacji — odczuta była przez jego rozmówców francuskich w całej pełni. Nie czynią oni z tego tajemnicy.

Ze strony kontrahentów francuskich natrafił gen. Smigły-Rydz na duże zrozumienie woli, siły i stanowiska Polski. Wola osiągnięcia konkretnych rezultatów była ze strony fran-

cuskiej bardzo widoczna, co łącznie z omawianą już wielokrotnie atmosferą przyjęcia zgotowanego generałowi Smigłemu-Rydzowi, przyczyniło się bezsprzecznie do pozytywnego wyniku rozmów, opartych na całkowitym wzajemnym uznaniu niezależności obu państw przy określaniu ich własnych interesów. Nie będzie niedyskrecją, jeśli stwierdzimy, że rozmowy paryskie nie były ani przez chwilę zakłócone wysuwaniem przez stronę francuską spraw ubocznych takich, jak Zyrardów, czy Elektrycznia Warszawska.

W momencie odjazdu gen. Smigłego-Rydza komunikaty urzędowe zarówno francuskie jak i polskie stwierdziły, że z okazji śniadania, wydanego przez prezydenta Lebrun w małej rezydencji Rambouillet, parafowany został układ, gwarantujący rozszerzenie współpracy technicznej i finansowej polsko-francuskiej, wynikającej z sojuszu.

Na temat szczegółowej treści tych układów obie strony zachowują do tej chwili ścisłą dyskrecję. Będą one zresztą jeszcze przedmiotem szczegółowego opracowania przez ekspertów obu stron.

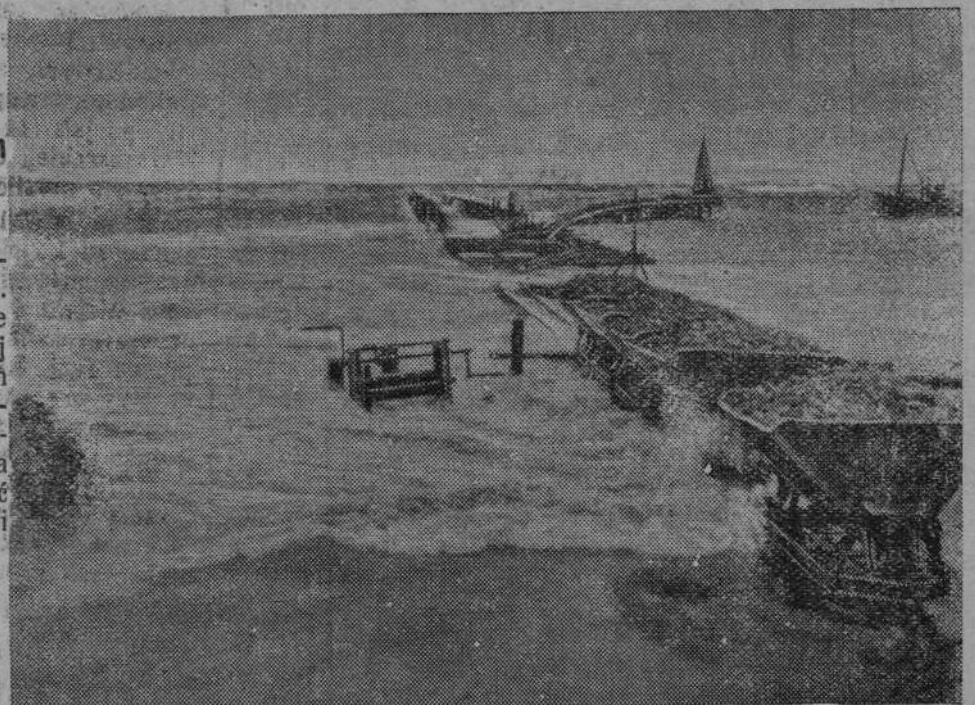
Wolno jednak już dziś powiedzieć, że zarówno osiągnięty w obecnych rozmiarach układ praktyczny jak i sposób jego wykonania nie wprowadzą żadnych zmian do linii polityki polskiej.

10 miliardów franków na obronę Francji.

PARYŻ. „Le Matin“, podając szczegóły z wczorajszego posiedzenia rady gabinetowej, donosi, że minister obrony narodowej Daladier wystąpił z propozycją wyasygnowania w ciągu czterech lat, tylko dla ministerstwa wojny, sum, przewyższających znacznie 10 miliardów franków, dla wzmocnienia obronności kraju.

Niszczycielski huragan nad polskim wybrzeżem.

Nasze wybrzeże nawiedził wielki huragan. Wyrządził on wiele szkód. W Wielkiej Wsi w porcie rybackim szkody wyrządzone huraganem sięgają kilkuset tysięcy złotych. Na ilustracji widzimy część portu w Wielkiej Wsi po niszczycielskim huraganie.

Kronika.

Nowemiasto, dnia 9 września 1936 r.

Sroda Gergonjusza, Sergjusza,
Czwartek Mikołaja z Tolentino
Piątek Piotra, Jacka

Słońca: wschód o godz. 5.01 zachód o godz. 17.00

Z miasta i powiatu.

Otwarcie drogi.

Po ukończeniu przebudowy mostu w Mroczniku otwieram z dnem dzisiejszym zamknięty dotychczas ruch na odcinku drogi Mrocznik — Grodziec w km. 3,7-3,8.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego:
(—) Cz. Budnik, Wicestarosta

Srebrne Gody Małżeńskie.

Gryżliny. W niedzielę dnia 13 bm. obchodzili srebrne gody małżeńskie bardzo znani obywatele Sylwester i Konstancja z domu Szramkówna Majewscy. Oby Bóg dał jubilatowi dożyć jeszcze złotych godów.

Komunikat.

Nowemiasto. Wszelkie półmiski, talerze, koszyki i tablety zniszczone do dyspozycji bufetu w dzień kiermaszu parafjalnego, odebrać można u p. Urbanowskiej Rynek. Zarząd Stow. Pań Mił. św. Winc. a Paulo.

O D E Z W A

Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży Akademickiej (koło w Nowemście) do społeczeństwa Nowogomiasta i pow. lubawskiego.

Pomóżmy tutejszym akademikom i teologom w nowym roku akademickim!

Akademicy i teologowie Nowogomiasta i pow. lubawskiego cieszą się niemałym poparciem i niemałym zrozumieniem tutejszego społeczeństwa. Świadczy o tym wymownie ilość członków koła, która przekroczyła w krótkim czasie setkę członków, i stale powiększa się. Czasy dzisiejsze cechuje potrzeba ciągłego odwoływania się do społeczeństwa o pomoc w rozmaitych dziedzinach życia społecznego. Wszak musimy rozwiązać wiele ważnych zagadnień które wysunęły się na czoło w młodym życiu Państwa naszego. Do takich zagadnień należy sprawa pomocy tutejszym akademikom i teologom, którzy w wyjątkowych czasach zdobywają wiedzę dla siebie, którzy są i powinni być ozdobą powiatu, na których oczu wszystkich są zwrócone. Godność akademików i teologów nie pozwala, aby publicznie sami prosili i podchodzili o pomoc dla siebie, mimo, że bardzo tej pomocy potrzebują.

Skrzynka z ametystu

POWIEŚĆ

(Ciąg dalszy).

— Prawda, prawda, zapomniałem o krzesłach: obawiam się, że mnie odstępuje przytomność umysłu. Gotowiśmy niepotrzebnie wtajemniczyć kogo w tę smutną sprawę. Musimy przekonać się, czy kto nie widział nas wchodzących do pokoju.

— Polegaj na mnie w tym względzie — odparłem — pamiętaj, że jednym słowem wzbudzić możemy podejrzenie i że w położeniu, jak nasze... Ha! co to znaczy?

Lekkie chrapanie słychać było za stojącym w kącie parawanem.

— Nie jesteśmy sami — szepnąłem — ktoś leży na szezlongu.

— Podskoczyliśmy obaj w tamtą stronę, a zajrawszy za parawan, ujrzelśmy pana Armstronga śpiącego, z gazetami w ręku.

— To nam tłómaczy przykręcenie gazu — mruknął Sinclair — Daton pewnie światło zgasił.

Daton był szafarzem miejscowym.

Przypatrywałem się twarzy śpiącego.

— Musiał tu leżeć od dłuższego czasu — zauważyłem.

Sinclair drgnął.

— Prawdopodobnie dużo wcześniej, zanim zasnął — dowodziłem. — Słyszałem, że lubi ogień na kominku.

— Radbym go obudzić — oświadczył Sinclair.

— Nie potrzeba — rzekłem, gdyż tłuscioch zaczął się poruszać, odetchnął głęboko i wreszcie siadł na szezlongu.

— Przepraszamy — mówiłem grzecznie — sądziliśmy, że pokój pusty.

Pan Armstrong, któremu nie zbywało na inteligencji, spoglądał na nas przez chwilę z obojętnością drzemającego na pół śpiocha, po chwili jednak zerwał się na nogi i był znowu pełnym uprzejmości człowiekiem światowym, jakim znaliśmy go zawsze.

— Czem panom służyć mogę? — zapytał.

— Pan wybacz, panie Armstrong — odezwałem się w zastępstwie zbyt podrażnionego towarzysza — szukamy szpilki, opuszczonej przez pannę Garmden. (Jak ciężko mi było wymawiać jej nazwisko w podobnych okolicznościach, o tem tylko ja jeden wiedzieć mogę). Ona tu była przed chwilą, wszak prawda?

Pan Armstrong skłonił się i uśmiechnął grzecznie. Widocznie nic nie widział, czy była czy nie była...

— Przykro mi bardzo — tłómaczył — ale sądzę, że ja sam chwilowo zatraciłem pamięć teraźniejszości. Ciepło kominkowego ognia zawsze mnie do snu usposabia. Jeśli jednak mogę panom być pomocą... A! — dodał przypatrując nam się ciekawie — przypominam sobie, że był tu ktoś w pokoju, zanim rozmarzyło mnie migotliwe światło ognia. Nie mogę jednak zapewnić, czy to była panna Garmden

Zdaje się, że ktoś żywszy od niej w ruchach. Narobiono hałasu, przestawiając krzesła.

Nie śmiałem spojrzeć na Sinclair'a.

Czy nie panna Murrey? — dowiadywałem się. Pan Armstrong złożył niski, w staroświeckim guście ukłon na intencję przyszłej panny młodej.

— Czy panna Muray ma dziś białą suknię na sobie? — zagadnął.

— Tak — przytwardził Sinclair, zbliżając się szybko.

— To zapewne ona była, bo gdym leżał na sofie, walcząc z ogarniającą mnie sennością, ujrzałem tren białej jedwabnej, ładnie w świetle ognia połyskującej sukni.

Sinclair wykręcił się bezzwłocznie na pięcie i poskoczył ku drzwiom.

Dla pokrycia tej niezwyklej u niego szorstkości zrobiłem wysiłek i odezwałem się niby obojętnie:

— Przychodziła tu zapewne szukać szpilki, którą zgubiła jej przyjaciółka.

Poczem wdałem się w długą dysertację naukową z tym moim książkowym i dopiero gdy widziałem wrzek jego ożywiony, świadczący, że zapomniał już o mało znaczącym epizodzie, poruszonym przed chwilą, postarałem się uwolnić od niego i podążyłem za Sinclair'em.

Było wpół do ósmej. Godzina ta bijąc na zegarze, zdawała się być sygnałem do zmiany tańca, gdyż rozbrzmiały słodkie tony walca, które zmieszane z odgłosem wesołych śmiechów i szelestem sukien kobiecych, czyniły na mnie wrażenie, obrzydające mi muzykę taneczną na zawsze.

C. d. n.

Spęd bekonów w Biskupcu

odbędzie się dnia 14 września b.m. jak następuje:
Godz. 6.00 Łąkorz, Krotoszyn, 6.30 Sumin Gryzłay
6.50 Szwarcnowo, Osówko, Studa, Buzzek, Bialice, 7.00
Wonna, 7.20 Wawrowice, 7.50 Skawlin 8.00 Lipinki, Babilice, Sędzice.
Instr. P.I.R. Furmańczyk.

Sprawozdania Tow. P. M. A. mówią, że tutejsi akademicy korzystają jedynie z pożyczek, które zobowiązują się zwrócić, kiedy zajmą należne im stanowiska.

W nowym roku akademickim szuka u Zarządu Tow. P. M. A. pomocy materialnej 5 teologów i pięciu akademików. Musimy im pomóc, musimy znaleźć środki na pomoc w studiach dla nich. Wobec tego prosimy członków koła z powiatu o wpłacenie przez K.K.O. pow. lubawskiego, wzgl. przez Bank Ludowy zaległych składek. Równocześnie prosimy członków koła o dopełnienie przyjętego na siebie obowiązku pozyskania każdego nowego członka dla koła. Równocześnie prosimy o wstępowanie na członków koła tych, którzy rozumieją i doceniają znaczenie wykształcenia jaknajwiększej liczby akademików z tutejszego powiatu. Specjalnie prosimy Przew. ks. Proboszców i P.p. Ziemiaków o pomoc w tak ważnej dzisiaj sprawie. Niech młodzież akademicka pow. lubawskiego przekona się że na społeczeństwo tutejsze zawsze liczyć może, że społeczeństwo chętnie jej pomoże.

Dla zrealizowania powyższej pomocy prosimy Przew. ks. Dziekana Dobka, aby raczył wśród duchowieństwa zainicjować jeden łańcuch składek, p. gen. Warakiewicz przezesa Związku Ziemiaków, aby poprowadził drugi łańcuch składek, p. sen. Serożyńskiego, aby poprowadził trzeci łańcuch wśród rolników i p. Bol. Jentkiewicza, przemysłowca, aby raczył odwołać się do znanej ofiarności przemysłowców i kupców na rzecz akademików i teologów.

Redakcje miejscowe uproszone są o przyjmowanie deklarowanych datków przez pozostawienie łańcuch jakimi pragniemy opisać młodzież akademicką wybierającą się z powiatu lubawskiego na dalsze studia.

Za Zarząd

(-) Sadkiewicz Józef (-) Warakiewicz, em. gen. W. Pol. naucez. gimnaz. prezes wiceprezes
(-) ks. Kalinowski (-) prof. Różycki skarbnik sekretarz

Komitet organizacyjny pierwszego zjazdu akademików z pow. lubawskiego podaje do wiadomości, że zjazd projektowany nie odbędzie się 12 b.m., że przekłada się go na inny czas, z przyczyn niezależnych od komitetu.

Za Komitet

(-) Czarkowski (-) Sadkiewicz prezes K. A. przew. T. P. M. A.

Cały naród z Armią!

Serdeczne pożeganie wojsk po 5-ciodniowym ich pobyciu.

Nowemiasto. W poniedziałek o godz. 14-tej opuściło mury naszego grodu wojsko polskie, po pięciodniowym w nim pobyciu. Już po godzinie 13-tej przemaszerowały oddziały na rynek, ustawiając się batalionami frontem do Hotelu Centralnego. Na rynek wyległa cała prawie ludność miasta, by pożegnać ukończone wojsko.

Na chodniku przed Hotelem Centralnym stanęła świta wojskowa z p. Dowódcą pułku na czele, Pan Starosta Pow. Kowalski, ks. proboszcz dr. Pryba, p. burmistrz Wachowiak, przedstawiciele urzędów i społeczeństwa. Dowódca pułku p. ppłk. dr. Izdebski dokonał przeglądu oddziałów przy dźwiękach marszu pułkowego po czym wygłosił przemówienie, w którym podziękował społeczeństwu Nowomiasta za zgłotowanie tak gorącego i serdecznego przyjęcia, oraz zapewnił je, że w nazie potrzeby 64 pułk będzie pierwszym, który ruszy w bój w obronie całości granic naszej Ojczyzny. Okrzyk wzniesiony przez Pana Dowódcę na cześć miejscowego społeczeństwa, powtórzony z entuzjazmem przez zgromadzone oddziały wywołał łzę rozrzewienia u licznie zgromadzonych mieszkańców miasta.

Zkołęd przemówił do zgromadzonych oddziałów burmistrz miasta p. Wachowiak, zapewniając, iż, jakkolwiek przyjęcie ukończonych obrońców Ojczyzny może nie we wszystkim było takim, jakim być powinno, to jednak miejscowe społeczeństwo dało wojsku to, co miało najlepszego, a mianowicie swe serce. W zakończeniu wznosił p. burmistrz okrzyk na cześć 64 pułku piechoty, podchwycyony z entuzjazmem przez zebraną ludność.

Przemówił jeszcze w serdecznych słowach ks. proboszcz dr. Pryba, udzielając odchodzącemu wojsku błogosławieństwa pasterskiego.

Padły komendy i oddziały zaczęły powoli opuszczać rynek, obrzucone wiązkami kwiatów i zegnane spontanicznymi okrzykami ludności.

Po pięciu pięknych dniach, które były nieprzerwaną manifestacją gorących uczuć dla armii polskiej, miasto nasze powróciło do codziennej szarżany, którą przez długi czas rozjaśniała będą wspomnienia minionych chwil.

Z życia Weteranów Powstań Narodowych koło Nowemiasto nad Drwęcą.

W dniu 7 września 1936 r. odbyło się w lokalu Hotelu Centralnego miesięczne zebranie członków koła Związku Weteranów Powstań Narodowych przy udziale 50 członków. Punktualnie o godzinie 12 zagali druh prezes Bolesław Ludwicki zebranie, witając obecnego nowomiastowego starostę p. Alojzego Kowalskiego i licznie zebranych druhów, poczem oddał przewodnictwo nad dalszemi obradami druhowi delegatowi powiatowemu Alfonsowi Szczerbickiemu.

Protokół z ostatniego zebrania odczytał druh sekretarz Marek Dudziak. Protokół przyjęto bez zastrzeżeń.

Druh delegat Szczerbicki przystąpił następnie do najważniejszego punktu dziennego, mianowicie do odczytania dalszej listy nowozweryfikowanych druhów. Przy tej okazji wygłosił druh delegat okolicznościowe przemówienie, w którym wyjaśnił znaczenie zweryfikowanego weterana w życiu państwowem i społecznem. W końcu swego przemówienia, poświęcił druh delegat kilka słów odchodzącemu druhowi Staroście powiatowemu Dr. Wojciechowi Tomczyńskiemu, który po kilkuletniej pracy na stanowisku Starosty Powiatowego powiatu lubawskiego, przeniesiony został do Województwa Pomorskiego w Toruń na stanowisko Wojewódzkiego inspektora samorządowego, zaznaczając, że otaczał on weterana na każdym kroku prawdziwą czcią i opieką. Kończąc wznosił okrzyk na Jego cześć. Okrzyk ten powtórzili zebrani entuzjastycznie — trzykrotnie.

Uroczystego aktu wręczenia dyplomów zweryfikowanych członków, dokonał następnie P. Starosta Kowalski, składając im jednocześnie serdeczne życzenia. Z Nowomiasta otrzymali taki dyplom, byli członkowie Rady Ludowej: PP. Turulski, Lendzion i Barański.

Zgodnie z wolą władz, zawartą w okólnikach władz okręgowych, poruszył druh delegat sprawę nabywania przez członków znaczków na Fundusz Obrony Narodowej, zaznaczając, że sprawę tę w dobie ogólnego zbrojenia, należy traktować bardzo poważnie, zwłaszcza, że położenie geograficzne Państwa naszego, wymaga, aby każdy obywatel szczególnie zaś weteran, który w wysokim

stopniu, przyczynił się do oswobodzenia Polski z pod jarzma zabójcy, — dopomógł ojezyźnie do dobrodzenia się. Zaznaczył dalej, że dobrając ojezyźną, — dobrajamy się sami i na wypadek konieczności, będziemy mogli odpowiednio liczyć na swoje własne siły a temsamem na pełne zwycięstwo. Weteran, który nie popełni tego, choćby 50 cie-groszowego obowiązku nie może nosić miana Weterana i winien być bezwzględnie zawieszony w czynnościach członka. Uwagi powyższe zaaprobowali zebrani licznymi oklaskami.

W wolnych wnioskach omawiano sprawy bieżące-organizacyjne.

Zaznaczył wypada, że obecność na zebraniu weteranów nowomiastowego starosty p. Kowalskiego, który codopiero w przededniu zebrania przejął od poprzednika urządowanie, przyjęli zebrani z wielkim zadowoleniem, co świadczy dobitnie o wielkiem zainteresowaniu i przywiązaniu p. Starosty do sprawy weterańskiej. Zrezygnował weterańskiej wiadomości, że Pan Starosta Kowalski jako rodowity Poznańczyk pochodzi właśnie z tych ziem zachodnich, którą weterani w roku 1918/19 zabory mieszem odbierali. W końcu druh delegat wręczył Panu Staroście 1. egzemplarz czasopisma „Jutro”, zawierający przebieg audjencji członków zarządów okręgowych weteranów u Pana Premiera gen. Sławoj-Składkowskiego.

Po wyzerpaniu porządku dziennego druh delegat hasłem „Wolność” solwował zebranie. Przebieg zebrania był bardzo podniosły.

Uroczyste

odsłonięcie pomnika Chrystusa Króla

Lubawa. Lubawa uczciła ostatniej niedzieli Chrystusa Króla przez odsłonięcie i poświęcenie pomnika ku jego chwale. Niezwykła ta uroczystość zamieniła się w wielką manifestację uczuć religijnych mieszkańców miasta i stała się publicznym wyznaniem wiary w zwycięską i boską moc Chrystusa. Domy już z szana udekorowano bogato flagami o barwach narodowych i kościelnych; z wietży kościoła farnego wyległa długa, kilkunastometrowa flaga biało-żółta.

Odsłonięcie pomnika poprzedziła suma, odprawiona w kościele farnym; przed ołtarzem ustawiły się poczety sztandarowe towarzystw i organizacyj; z chóru rozbrzmiewały pienia, wykonane na głosy przez chór towarzystwa śpiewu „Harfa”.

Na długo przed odsłonięciem pomnika mieszkańcy miasta i okolicy poczęli tłumnie zdązać do placu, leżącego u zbiegu ulic Kupnera z Warszawską, wypełniając przylegające ulice.

Po sumie, po ustawieniu się na ul. Zamkowej i Przygródki stowarzyszeń, organizacyj i cechów ze sztandarami, bractw kościelnych z obrazami oraz dżetwy szkolnej wraz z nauczycielstwem, wyruszyła procesja ulicami Jagiellońską i Kupnera przed pomnik, w pobliżu którego jak też i wzdłuż przylegających ulic: Warszawskiej, Gdańskiej i Kupnera zgromadziły się niezliczone rzesze wiernych. Wokół pomnika ustawiły się dziesiątki sztandarów i chorągwi kościelnych; z prawej strony zajęły miejsce obór „Harfa”, po lewej ustawił się Zarząd Miejski z p. burmistrzem Wojciechowskim na czele, Rada Miejska, przybyli z Grudziądza prezes akcji Katolickiej p. prof. Tkaczyk, fundatorzy oraz przedstawiciele i naczelnicy władz i urzędów. Przed pomnikiem zgromadziło się licznie Duchowieństwo.

Przed odsłonięciem pomnika chór kościelny „Harfa” wykonał „Gawde mater Polonia”, poczem do zabinalowanego megafonu ks. Prałat w imieniu komitetu budowy pomnika wygłosił przemówienie, w którym nakreślił historię powstania tegoż pomnika, ufundowanego dzięki przychylności byłego burmistrza p. Franciszka Patera, Zarządu Miejskiego i Rady Miejskiej oraz dzięki ofiarności czterech fundatorów i to: p. Franciszka Tyslera, p. Anny Kasprzyckiej, pp. Franciszka i Alojzego Pastalskich. Oczywiście nie można tu pominąć niestrudzonych zabiegów Przewielebnego ks. Prałata.

W chwili odsłonięcia pomnika orkiestra 65 pułku plech. bawiego wleśnie w pobliżu na manewrach, odegrała „Fanfary”, a potem również z towarzyszeniem orkiestry rozbrzmiał ogólny śpiew „Z tej biednej ziemi”. Oczom wiernych przedstawił się widok wspaniały. Na placu, który od lat leżał niewyżytkany, a pustką swą raził oczy przechodniów, stanął pomnik, pomnik Chrystusa Króla, pierwszy pomnik Lubawy, który po wsze czasy będzie dowodził, że jest widomym symbolem samodzielnego wdzięczności lubawian dla Boga za odzyskaną Niepodległość, że jest symbolem ofiarowania się naszej parafii pod opiekę Tego, który zawsze zwycięża i wiecznie króluje. Wśród pomysłowej i efektownej dekoracji o barwach kościelnych na kilkumetrowym postumencie, wykonanym przez p. Haremskiego, stoi naturalnej wielkości figura Chrystusa Króla. Prawą ręką wzniesioną ku górze zda się On błogosławić miastu, lewą trzyma krzyż, oparty o haki, godło Jego męki i cierpienia. Na postumencie widnieją napisy: „Króluj nam Chryste”. Aktu poświęcenia dokonał ks. prałat Kasyna. Po wykonaniu przez chór pieśni Nowowiejskiego „Chrystus Rex” i ogólnym śpiewie „My chcemy Boga”, wyruszyła procesja ul. Warszawską, Rynkiem i Zamkową na cmentarz kościelny.

W ramach uroczystości poświęcenia pomnika odbyła się po południu na sali Hotelu „Pod Orłem” uroczysta akademicka, na której program złożyły się partie chórowe towarzystwa śpiewu „Harfa” oraz występ orkiestry 65 p.p. Zagali

akademii ks. prał. Kasyna zaś słowo wstępne wygłosił p. dyr. Kijora, prezes dekanalny Akcji Katolickiej. Wiersz p.t. „Pro Christo” wygłosił druh Lippert z K.S.M. Prezes Akcji Katolickiej z Grudziądza p. prof. Tkaczyk wygłosił dobrze ujęty referat na temat „Dlaczego i jak powinniśmy bojowo stać w obronie świętości rodziny chrześcijańskiej”. Na zakończenie wspólnie z towarzyszeniem orkiestry odpiewano „Boże coś Polskę”, poczem w podniosłym nastroju opuszczono salę.

O godz. 17 odprawione zostały w kościele farnym uroczyste nieszpory z wystawieniem Najświętszego Sakramentu.

Wieczorna iluminacja okien domów jak również i pomnika, tonącego w zieleni i kirach gustownie, ze smakiem estetycznym wykonanej przez p. Podobińskiego dekoracji o kościelnych biało-żółtych barwach, — podnosiła i potęgowała nastroj iście radosny.

Z niedzielnych spotkań piłkarskich.

Lubawa. Ubiegłej niedzieli rozegrane zostały na boisku w Parku Wolności dwa mecze piłkarskie pomiędzy miejscowymi drużynami „Sokoła” i K.S. „Białego Orła” a drużynami z Działdowa.

W pierwszym meczu K.S.M. z Działdowa pokonało młodszą drużynę „Sokoła” w stosunku 3:1 (2:1). Drużyna K.S.M-u grała ambitnie, górowała nad gospodarzami technika gry, to też zaraz w pierwszych minutach działdowianie zyskują zdecydowaną przewagę, którą potrafią utrzymać aż do końca gry, tak, że zwycięstwo ich jest zupełnie uzasadnione.

O godz. 16-tej odbył się drugi mecz pomiędzy K.S. „Biały Orzeł” a działdowską drużyną Związku Strzeleckiego. Po wejściu graczy z Działdowa na boisko, którzy początkowo naogół nieźle zrobili wrażenie, publika już zgóry oblicywała przegraną dla Lubawy. Istotnie, jakkolwiek siły były równe, goście zyskują w pierwszej połowie nieznaczna przewagę, zdobywają dla siebie 2 bramki, podczas gdy gospodarze zdobyli tylko 1 bramkę. Po zmianie pól gra toczy się w trudnych warunkach bo w deszczu i na oświetlonym boisku, porośniętym trawą, czym jednak nie zraża się „Biały Orzeł”, ustalając niebawem wynik remisowy 3:3. Gdy z jedenastki pada bramka dla Lubawy, strzelona przez p. Cieszyńskiego, goście, zaniechawszy dokończenia gry, nagłe bez powodu schodzą z boiska z wynikiem 4:3 na korzyść „Białego Orła”. W obydwu meczach sędziował p. Józef Eichler z Lubawy.

Halo! Halo!

Tylce Chór kościelny w Tylicach urządza w niedzielę dnia 18 b.m. „Dzień Pieśni” w ogrodzie oraz salach pp. Nadolskich

PROGRAM

godz. 14.30 Zbiórka przy Ognisku
godz. 15.00 Wymarsz na Nieszpory
godz. 15.30 Przywitanie, ogólna pieśń „O Panno święta”
ks. Chłondowski, występy poszczególnych chórów, poczem zabawa taneczna, na które uprzejmie zaprasza Zarząd.

Z dalszych stron.

4-krotny bigamista napróżno szuka szczęścia rodzinnego.

Przed sądem okr. w Częstochowie stanął 38-letni Józef Antoni Bruch oskarżony o bigamię.

Po raz pierwszy Bruch ożenił się w Sosnowcu w roku 1922, po raz drugi tamże w 1927 r., a kilka lat później po raz trzeci w Kielcach.

Odcierpiawszy podwójną karę za bigamię, Bruch zaraz po opuszczeniu murów więziennych w październiku 1931 r. ożenił się po raz czwarty w Częstochowie.

Na skutek skarg poprzednich żon, został on ponownie pociągnięty do odpowiedzialności. Na rozprawie Bruch przyznał się do winy, tłumacząc się, że przesładuje go wyjątkowy pech i że mimo tylu prób nie może dobrze sobie odpowiedniej towarzyski życia.

Sąd skazał niepoprawnego bigamistę i poszukiwacza szczęścia rodzinnego na 2 lata więzienia.

Zglnął — ratując pociąg przed katastrofą. Samochód zmiażdżył głowę kierowcy pod Częstochową.

Przez przejazd kolejowy w Kłomnicach pod Częstochową przejeżdżał z towarem szofer firmy przewozowej, Kazimierz Rosiński, zamieszkały w Częstochowie przy Alei Wolności 29.

Gdy wjechał na tor, spostrzegł, że pod przyczepką samochodu załamał się mostek, musiał więc zahamować. Za chwilę miał nadjechać pociąg pospieszny i sytuacja stała się groźna, gdyż ładunek samochodu składał się z łatwopalnych materiałów, m. in. z wyrobów monopolu spirytusowego. Groziło więc nie tylko wykolejenie i rozbicie pociągu, ale i pożar.

Nie namyślając się ani chwili, Rosiński przy pomocy towarzyszy z nadludzkim wysiłkiem wyciągnął przyczepkę z pod mostu. W ostatnim momencie ktoś zbyt gwałtownie szarpnął samochodem i stojący między autem a przyczepką Rosiński uległ śmiertelnemu zmiażdżeniu głowy.

Na pogrzebie s.p. Rosińskiego tłumnie zgromadził się świat pracy.

Kradzież na Jasnej Górze.

W klasztorze na Jasnej Górze zatrzymano 32-letniego mieszkańca Lublina Zygmunta Słowika, który dokonał kradzieży pieniędzy z puszek do ofiar. Słowik zdołał w ten sposób wydobyc 25 zł. Osadzono go w areszcie.

Ruch Towarzystw.

Baczność P. P. Pszczelarze.

Nowemiasto. Posiedzenie wrześniowe odbędzie się we wtorek dnia 15 b.m. o godzinie 18 w lokalu Tow. Czyt. Lud. na ulicy Srodkowej (dom Ubezpie. Społ.), gdzie odtąd odbywać będą się wszelkie posiedzenia towarzystwa. Równocześnie podaje się do wiadomości, że nadszedł cukier dla członków, którzy zamówili go do 24 sierpnia. Dla innych nadejdzie dopiero później, co zostanie także ogłoszone. Cukier wydaje p. Kujawski. Zarząd.

Baczność Pszczelarze.

Lubawa. Podaje się do wiadomości członkom Tow. Pszczelarzy, że zamawiany o k i e r dla podkarmiania pszczoł nadszedł i można go odebrać u skarbnika. Zarząd.

Piękne święto rolnictwa kaszubskiego.**Fan Wojewoda na dożynkach w Kartuzach.**

W niedzielę odbyły się w Kartuzach dożynki kaszubskie, w których wziął udział wojewoda pomorski p. min. Raczkiewicz. Oprócz p. Wojewody na piękną uroczystość dożynek przybyli; inspektor Armii p. gen. Bortnowski, J. E. ks. biskup sufragan chełmiński Dominik, starostowie powiatów kartuskiego morskiego i wicestarosta kościerski, dalej wicekomisarz Rządu w Gdyni Szaniawski, dowódca Obrony Wybrzeża komandor Frankowski, prezes Pom. Izby Rolniczej Donimirski, prezes P.T.R. Czarlinski, naczelnik Wołewski i inni.

Uroczystość rozpoczęła się nabożeństwem polowym na stadionie P.W. i W.F. celebrowanym przez J. E. ks. biskupa Dominika. Podniosłe kazanie wygłosił ks. prałat Bieszk.

Następnie podczas przerwy obiadowej przybyli ze wszystkich stron Pomorza goście zwiedzili wystawę haftów i ceramiki kaszubskiej, urządzonej w miejscowym gimnazjum.

Właściwy obchód dożynek rozpoczął się o godz. 14. Przed p. Wojewodą w barwnym pochodzie przeciągnęły liczne delegacje rolników trzech powiatów kaszubskich i Ziemi Gdańskiej, ofiarując Dostojnemu Gospodarzowi Pomorza pomysłowo upieczone z różnych zbóż wieńce oraz śliczne wiązanki kwiatów. Każdy z defilujących zespołów popisywał się bądź to tańcem, bądź śpiewem, deklamacją itp. Delegacjom towarzyszyły bogato udekorowane wozy wieśniacze.

Po zakończeniu korowodu odbyło się premjowanie wozów a następnie zabawy ludowe o trzech punktach miasta.

**Woleli zostać w Gdyni
trzej marynarze obceokrajowcy**

W Gdyni zatrzymano: obywatela niemieckiego Alfreda Berendta oraz dwu obywateli norweskich Johana Aswesena i Adolfa Wanga, którzy nielegalnie przebywali w Polsce.

Wszyscy trzej są marynarzami. Dostali się oni do Gdyni w składzie załogi jakiegoś statku, na który już nie wrócili, bo podobała im się Gdynia.

Zostaną oni przekazani do komisariatu rządu w Gdyni z wnioskiem o wysiedlenie ich z granic państwa polskiego.

Jak zwykle w sierpniu bilans budżetowy ujemny.

Miesiąc sierpień, według tymczasowych zestawień ministerstwa skarbu, zamknięty został kwotą dochodów 167 819 tys. zł. i wydatków 170 806 tys. zł.

Przewyżka wydatków nad dochodami daje niedobór 2 986 000 zł.

Sierpień w ciągu roku budżetowego jest zawsze miesiącem o najmniejszych wpływach z danin publicznych.

Przebieg dochodów od kwietnia do lipca łącznie wynosił 175 4 milj. zł. wobec 167 8 milj. zł. w sierpniu r. ub.

Wskutek tego zmniejszenia dochodów, również wydatki w sierpniu musiały ulec pewnej redukcji i wyniosły 170 8 milj. zł. podczas gdy przeciętna za pierwsze 4 miesiące bieżącego roku budżetowego wykazuje 174 9 milj. zł.

Deficyt budżetowy w sierpniu 1935 r. wynosił 29 7 milj. zł., przy czym ogólna suma dochodów w sierpniu r. ub. (w układzie budżetu tegorocznego) wyniosła 149 9 milj. zł., a wydatków 179 6 milj. zł.

Książę von Pless prosi o zniesienie sekwestru nad jego majątkami.

Książę Henryk v. Pless wniósł do sądów w Mikołowie i w Pszczynie o zniesienie sekwestru nad jego majątkiem. Jak wiadomo, sekwestr został zarządzony, gdyż książę von Pless nie zapłacił kilkunastu milionów złotych podatków.

**Złota odznaka sportowa jako votum na obraz
Matki Boskiej.**

W Poznaniu odbyła się niedawno uroczystość siódmego pułku strzelców konnych, który w dzień swego święta pułkowego otrzymał wspaniały sztandar od Polaków z Passaic w stanie New Jersey, wręczony mu przez proboszcza tej parafii, wielkiego przyjaciela pułku ks. kanonika Kruczkę w obecności gen. Smigłego-Rydzia.

Obecnie strzelcy poznańscy wzamian za piękny dar ofiarowali polskim przyjaciołom zza oceanu swą odznakę pułkową ze szczerego złota, jako votum na obraz Matki Boskiej, patronki parafii w Passaic.

Piękny ten dowód wdzięczności i przyjaźni wręczył ks. proboszczowi Kruczkowi przed-

stawiciel pułku p. rtm. Budzik w Gdyni na okręcie „Piłsudski”, którym ks. kapelan Kruczek po kilku miesięcznym pobycie w ojczyźnie powraca do swej duszpasterskiej pracy wśród Polaków amerykańskich.

Z 12.000 mieszkańców Irunu pozostał jeden...

PARYŻ. Korespondent PAT-a z Hendaye donosi że w Irunie poza kilkunastu osobami, które schroniły się w stojącym na uboczu gmachu konsulatu francuskiego, pozostał w chwili wkroczenia powstańców jedynie miejscowy lekarz. Ponieważ Irun liczył 12.000 mieszkańców, zaś liczba uchodźców, którzy przeszli na terytorium Francji, nie przekracza 5.000, powstaje pytanie, co się stało z resztą. Jak przypuszczają, większość mieszkańców wycofała się w kierunku San Sebastian.

PROGRAM RADJOWY.**Warszawa — czwartek 10.IX.**

6.30—8.00 Aud. poran. 12.03 Kącik dla młodzieży 12.13 Dzień południowy 12.23 Koncert 15.30 Wiad. gosp. 15.45 Pogadanka dla dzieci 16.00 Koncert 16.45 Odezyt 17.00 Koncert solistów 17.50 Feljton 18.00 Jak spędzić święto 18.10 Życie kulturalne stolicy 18.15 Koncert reklamowy 18.30 Pogadanka aktualna 19.00 Koncert 20.00 Kameralny Teatr Wyobraźni 20.30 Skrzynka techniczna 20.45 Dzień. wiecz. 20.55 Pogadanka aktualna 21.00 Nasze pieśni 22.00 Wiadomości sport. 22.15 Muzyka lekka i tan.

Warszawa — piątek 11.IX.

6.30—8.00 Aud. poran. 12.03 Skrzynka roln. 12.13 Dzień. połudn. 12.23 Muzyka 15.30 Wiad. gosp. 15.45 Rozmowa z chorymi 16.00 Aud. muz. 16.45 Reportaż 17.00 Kone. 17.50 Poradnik sport. 18.00 Przegląd wydawn. 18.10 Pogad. aktualna. 18.15 Kone. reklam. 18.45 Pogad. aktual. 18.50 Biuro studjów rozmawia ze słuchacz. P.R. 19.00 Kone. 20.30 Własnymi drogami 20.45 Dzień. wiecz. 20.55 Pogad. aktualna 21.00 Kone. 22.00 Wiad. sport. 22.15 Miłość i życie kobiety. 23.00 Muz. tan.

Toruń — czwartek 10. IX.

7.35—8.00 Aud. poran. 12.03 Pog. roln. 14.30 Płyty 18.00 Pog. krajozn. 18.10 Płyty 18.25 Życie kulturalne Pom. 18.30 Kone. reklam.

Toruń — piątek 11. IX.

7.35—8.00 Aud. poran. 12.03 Recyt. prozy. 12.23 Płyty 14.30 Płyty 18.00 Odezyt 18.15 Utwory skrzypc. 18.30 Koncert reklamowy.

Redaktor odpowiedzialny: Antoni Miłoszewski w Nowemście n. Drw.
Wydawca: Celestyn Miłoszewski w Nowemście n. Drw.

Nawozy sztuczne jak:

Kalnit, Sól Potasową, Tomasyne i Supertomasyne, Mączkę Fosforytową, Superfosfat, Azotniak granulowy i mielony.

poleca

„ROLNIK”

Spółdzielnia roln-handlowa
LUBAWA, tel. 39 NOWEMIASTO tel. 49
RYBNO tel. 2

**Nowa pisownia
polska**

nakł. Polskiej Akademji Umiejętności
do nabycia
w Księgarni B. Miłoszewskiego
Nowemiasło n. Drwęcą.

Przyjmuję jeszcze
dziewczynki szkolne
na stancję
M. Hełdtówna
Nowemiasło ul. Lipowa

Potrzebna

służąca

z dobrem gotowaniem od
zaraz

M. Konkolowa
zgl. Nowemiasło ul. Szkol. 6

Wszelkie

Formularze

poleca

Księgarnia

B. Miłoszewski.

Kalendarze terminowe

już nadeszły

KSIĘGARNIA

B. MIŁOSZEWSKI

NOWEMIASTO N. DR.

RYNEK NR. 19.

TELEFON NR. 59.

ZAPROSZENIA

ŚLUBNE

wykonuje

solidnie i terminowo

Drukarnia B. Miłoszewski, Nowemiasło Rynek 19.

Sprzedam zaraz

dobrego konia, brykę, samojazd
i młockarnię (21 cali szerokości)

Grodkowski — Łąkorz

Więszą ilość
dobrego torfu
na sprzedaż
Kiperowa — Wonna

Zboże do siewu

oczyszcza

Młyn Biedaszek

Pokój umeblowany

z utrzymaniem lub bez
od zaraz do wynajęcia

B. Wasielewska
Nowemiasło Tylicka 5

Żyto Rogalińskie

1-szy odsiew
oddaje się za gotówkę
lub na zamianę

Graduszewski

Majątek Tylice

Wszelkie podręczniki Szkolne

na nowy rok szkolny.

POLECAMY:

Zeszyty, Bruljony, Bloki rysunkowe, Ołówki, Cyrkle, Obsadki,
Pióra, Gumki, Kredki, Farbki, Pendzelki, Atramenty,
Piórnik i skórzane i drewniane, Tornistry = = = =
po cenach najniższych w wielkim wyborze

Księgarnia B. MIŁOSZEWSKI

TELEFON NR. 59

RYNEK NR. 19

Nowemiasło n. Drw.